

Hordók a Váci utcában

Eörsi István darabja

Első darabja előadásain estéről estére fönn kuporgott láthatatlanul a menyegyzet alatt, a világosítók szűk helyén, ahonnan a kis stúdiószínpad közönségét és a színészeket is jól láthatta. Figyelte mondatai visszhangját, leste a színpadi hatás titkát. **Eörsi István** ismerkedett a színházzal és saját erejével; készült a következő darabra. A *Sírkő és kákaó* vad és groteszk hangja, abszurdba hajló világa új hangot hozott, sikert is aratott. A *Hordók*-kal, a *Pesti Színház* színpadára került darabjával mégis más úton indult el.

A *Hordók* története szinte reális történet, majdhogynem „egy az egyhez” megtörténhetett volna. Ami abszurd benne, az a kor, ahol lejátszódik: 1944. Csak egy ilyen fantasztikus történelmi pillanat idézhet elő olyan helyzetet, amely egy európai szintű tudóst és gondolkodót a föld alá, egy hordó mélyébe kerget és primitív barmoknak szolgáltat ki; s csak ez a hordó-mélyi lét indíthat el azután a benne lakóban olyan gondolat- és cselekvéssort, amelyet a dráma főhőse alakít ki és hajt végre következetes logikával. A szabadság teljes hiá-

nya a legteljesebb szabadsággal válik számára egyenértékűvé — a hordón belül. S ezt a „szabadságot” tágitja ki akkor, amikor arra a következőzésre jutva, hogy az egész világ ilyen hordók sokasága —, kitör a menedékből és elébe próbál menni a halálnak. Elébe megy, de hiába: a halál helyette azokat éri utól, akik védeni, menteni akarják őt, s a szellemi értéket, amit megtestesít. Elvesznek mindazok, akiket bütkörébe vont tehetsége, hidegségében is vonzó lényé, emberi teljessége. Így lesz áldozat a szép és szerelmes feleség, egy nyilasruhában bujkáló ellenálló fiatalember, s egy rajongó, bátor, éleseszű csitrilány — s marad helyettük életben a főhős.

A dráma ereje a penge-élességgé dialógokban rejlik, ennek a filozofikus drámaiságnak alig van hagyománya a magyar drámatörténetben. Előadása rendezőtől, színésztől és közönségtől egyaránt új reflexek — és vitakészség — kiépítését kívánja. A naturalista vagy csillogó poénekre helyezett felfogás itt éppúgy csodót mond, mint az erre irányuló várakozás a nézőtérrel.

Horvai István rendezése

n mindenben ezeket az új reflexeket keresi, építi. A tömönadszerűen leegyszerűsített színpad (*Szinte Gábor*), a minimumra redukált színű ruhák (*Kemenes Fanni*) mellett elsősorban a színészi játékban törekedett a régi beidegzések fölöadására. **Tomanek Nándor** kiválasztása a főszerepre, telitalálat, s biztos érzékkel megtalált játékstílusa is az: a figura valóságos és élő, mégsem ragad a földhöz, önróniája nem hagyja el egy pillanatra sem. **Venczel Verának** tehetsége mellett nemzedéki előnye is van: nem kell megszabadulnia régi beidegzésektől, a modern groteszk hang iránt eleve több a kortársi érzéke. **Kozák László** sem komikus sablontárából szedte elő a nyilas házmester figuráját: sikerült borzongató árnyalatokat is keverni színeibe. **Tetszett Dávid Kiss Ferenc** egyszerű, tiszta, szép alakítása is **Benkő Gyula**, **Földi Teri** és **Szegedi Erika** az előadás nagy részében ugyancsak megtalálta ennek a másfajta színjátásnak nálunk még szokatlan, de mind kevésbé mutáló hangját.

Fencsik Flóra